

UNU

UN FULGER SILENȚIOS

ÎN DIMINEAȚA ZILEI de 6 august 1945, la 8:15, ora Japoniei, când bomba atomică a fulgerat deasupra Hiroshimei, domnișoara Toshiko Sasaki, funcționară în departamentul de resurse umane al Fabricii de Cositor East Asia, tocmai se așezase la biroul ei și întorsese capul, ca să se adreseze fetei de la biroul vecin. În același moment, medicul Masakazu Fujii se instala picior peste picior ca să citească ziarul *Asabi* din Osaka pe veranda clinicii lui private, cu vedere spre unul dintre cele șapte brațe de estuar care străbat Hiroshima. Doamna Hatsuyo Nakamura, văduva unui croitor, stătea la fereastra bucătăriei și privea un vecin care-și demola casa deoarece se găsea pe aliniamentul unui coridor de foc al defensivei aeriene a orașului. Părintele Wilhelm Kleinsorge, pastor iezuit german, era întins în lenjerie intimă pe un pat de la ultimul nivel al clădirii cu două etaje a Misiunii sale și citea revista iezuită *Stimmen der Zeit*. Doctorul Terufumi Sasaki, un chirurg tânăr din spitalul mare și modern al Crucii Roșii din oraș, mergea pe un coridor al spitalului ținând în mână o probă de sânge pentru o analiză Wassermann, iar reverendul Kiyoshi Tanimoto, pastor al Bisericii Metodiste Hiroshima, se oprise la ușa reședinței unui bogătaș din suburbia Koi din vestul orașului și se pregătea să descarce o cotigă plină cu obiecte pe care le evacuase din oraș, temându-se de raidul bombardierelor B-29 pe care toți îl așteptau să se abată asupra Hiroshimei. O sută de mii de oameni au fost uciși de

explozia bombei atomice, iar cei șase de mai sus s-au numărat printre supraviețuitori. Și azi se întrebă de ce au trăit, în timp ce atât de mulți au murit? Toți își amintesc acel moment în care șansa sau decizia – un pas făcut exact în clipa aceea, hotărârea de a intra în casă, urcarea într-un tramvai, iar nu în următorul – i-a salvat. Iar acum toți știu că, supraviețuind, au trăit zeci de vieți și au văzut mai multă moarte decât crezuseră vreodată posibil. Însă la momentul acela, niciunul nu avea habar de nimic.

* * *

ÎN DIMINEAȚA ACEEA, reverendul Tanimoto s-a trezit la ora 5. Era singur în casa parohială, fiindcă, de ceva vreme, soția lui făcea naveta cu pruncul lor de un an, pentru a petrece nopțile la o prietenă din Ushida, o suburbie din nord. Dintre toate orașele importante ale Japoniei, numai Kyoto și Hiroshima nu fuseseră bombardate de *B-san* – „domnul B.”, așa cum numeau japonezii avioanele B-29, cu un amestec de respect și familiaritate nefericită – , iar domnul Tanimoto, ca toți vecinii și prietenii lui, era teribil de îngrijorat. Auzise relatări detaliate care-l nelinișteau, despre raiduri în masă asupra orașelor Kure, Iwakuni, Tokuyama și alte localități din apropiere, și era sigur că în curând va sosi ceasul Hiroshimei. Dormise prost în noaptea anterioară, deoarece alarma antiaeriană sunase de câteva ori. De mai multe săptămâni, alarmele se auzeau aproape în fiecare noapte, fiindcă bombardierele B-29 foloseau lacul Biwa, din nord-estul așezării, ca punct de rendez-vous și, indiferent ce oraș intenționau americanii să atace, superfortărețele zburătoare se revărsau peste coastă în apropiere de Hiroshima. Frecvența alarmelor și reticența „domnului B.” de a ataca Hiroshima îi nelinișteau pe locuitori; se zvonea că americanii intenționau ceva special pentru orașul lor.

Domnul Tanimoto era un bărbat scund, care nu se sfia să vorbească, să râdă sau să plângă, după caz. Părul negru îi era pieptănat cu cărare pe mijloc și destul de lung; fruntea care se

bomba proeminent imediat deasupra sprâncenelor, asociată mustăcioarei, gurii și bărbiei mici îi conferea un aspect straniu, bătrânicios și în același timp tineresc, băiețos, totuși înțelept, slăbuț, dar energetic. Gesturile îi erau agitate și rapide, însă aveau o reținere care sugera un om prevăzător și atent. Își demonstrase de altfel toate aceste însușiri în zilele neliniștite dinaintea exploziei bombei atomice. Pe lângă faptul că soția lui își petrecea nopțile în Ushida, domnul Tanimoto dusese toate lucrurile deplasabile din biserica sa, aflată în populatul cartier rezidențial Nagaragawa, la casa unui fabricant de viscoză din Koi, la trei kilometri de centrul orașului. Acest fabricant, pe nume Matsui, își pusese la dispoziție casa respectivă, pe atunci nelocuită, multor prieteni și cunoștințe, pentru a-și putea evacua bunurile la o distanță sigură de probabila zonă-țintă a bombardamentului. Domnul Tanimoto își transportase, de unul singur, scaune, cărți de imnuri, biblii, obiecte de altar și arhiva bisericii, folosindu-și cotiga, dar avusese nevoie de ajutor pentru orgă și pian. Cu o zi în urmă, prietenul lui, Matsuo, îl ajutase să ducă pianul la Koi și, în contrapartidă, el îi promisese că-l va ajuta azi să transporte obiectele fiicei sale. De aceea se trezise atât de devreme.

Domnul Tanimoto și-a pregătit singur micul dejun. Se simțea foarte obosit. Efortul mutării pianului din ziua anterioară, somnul superficial de peste noapte, săptămânile de temeri și alimentația dezzechilibrată, grijile parohiei – toate se cumulasera și-l făceau să se simtă aproape incapabil de o nouă zi de muncă. Mai exista și un alt aspect: domnul Tanimoto studiasse teologia la Colegiul Emory din Atlanta, statul american Georgia, pe care-l absolvise în anul 1940, vorbea excelent limba engleză, se îmbrăca în haine americane, corespundase cu mulți prieteni americani până la declanșarea războiului și, în mijlocul unui popor obsedat de spioni – poate el însuși aproape obsedat în această privință – , se simțea tot mai neliniștit. Poliția îl chestionase în câteva rânduri și, cu câteva zile în urmă, auzise

că o cunoștință influentă, domnul Tanaka, fost ofițer în compania maritimă Toyo Kisen Kaisha, anticreștin și faimos în Hiroshima pentru acțiunile caritabile ostentative, dar și pentru manifestările de tiranie, le-ar fi spus oamenilor că nu pot avea încredere în Tanimoto. De aceea, pentru a demonstra public că era un bun japonez, domnul Tanimoto preluase funcția de președinte al *tonarigumi* („Asociația vecinilor”) locale, funcție care adăuga la îndatoririle și problemele sale și organizarea apărării antiaeriene pentru aproximativ douăzeci de familii.

În dimineața respectivă, domnul Tanimoto a pornit spre casa domnului Matsuo înainte de ora 6. Când a ajuns acolo, a aflat că urmau să transporte un *tansu*, un scrin japonez mare, plin cu haine și obiecte casnice. Cei doi bărbați au pornit la drum. Dimineața era senină și deja atât de călduroasă, încât ziua se anunța insuportabilă. La câteva minute după plecare, s-a auzit sirena antiaeriană: o rafală lungă de un minut, care anunța apropierea unor avioane, dar care le indica locuitorilor Hiroshimei un grad redus de pericol, fiindcă o aveau în fiecare dimineață la ora aceea, când un avion meteorologic american trecea pe deasupra orașului. Bărbații au tras și împins cotiga pe străzi. Hiroshima este un oraș în formă de evantai și se întinde în mare parte pe cele șase insule formate de șapte brațe de estuar care se desfac din râul Ota; principalele cartiere comerciale și rezidențiale, ce acopereau zece kilometri pătrați în centrul orașului, adăposteau trei sferturi din populație, care, în urma unor programe de evacuare, fusese redusă la aproximativ 245 000 de locuitori, de la apogeul de 380 000, atins în timpul războiului. Orașul era înconjurat de fabrici și alte cartiere rezidențiale, numite suburbii. Spre sud se aflau docurile, un aeroport și Marea Interioară, presărată cu insule. Celelalte trei laturi ale estuarului erau înconjugate de un lanț muntos. Tanimoto și Matsuo au trecut prin centrul comercial, deja aglomerat, apoi au traversat două brațe de estuar, îndreptându-se către străzile în

pantă ale suburbiei Koi, apoi au urcat spre periferie și poalele munților. Încetarea alarmei a sunat când ei ajunseseră într-o vale aflată departe de cartierele cu case dese. (Detectând doar trei avioane, operatorii de radar japonezi presupuseseră că acestea se aflau în misiune de recunoaștere.) Împingerea cotigii până la casa domnului Matsui fusese obositoare, așa că, după ce au manevrat-o pe aleea de acces și au adus-o la treptele din față, bărbații s-au odihnit puțin. Între ei și oraș se ridica o aripă a casei. Ca majoritatea locuințelor din partea aceasta a Japoniei, clădirea avea scheletul și pereții din lemn, cu acoperiș din țigle grele. Încăperea de la intrare, ticsită cu haine și așternuturi rulate în suluri, semăna cu o peșteră rece, plină de perne. În dreapta ușii din față a casei, se afla o grădină din pietre, mare și pretențioasă. Nu se auzea niciun zumzet de avioane. Dimineța era tăcută și aerul nemișcat; locul era răcoros și plăcut.

Apoi un fulger colosal de lumină a străbătut cerul. Domnul Tanimoto își amintește limpede că fulgerul a scăpărat de la est spre vest, de la oraș către dealuri. Semăna cu o bucată de soare. Atât el, cât și domnul Matsuo au reacționat îngroziți – și au avut timp să reacționeze, deoarece se aflau la 3 200 de metri de epicentrul exploziei. Domnul Matsuo s-a repezit pe trepte, a intrat în casă și s-a aruncat printre așternuturi, îngropându-se acolo. Domnul Tanimoto a făcut patru-cinci pași și s-a trântit între două stânci mari din grădină, lovindu-se în plin cu abdomenul de una dintre ele. Deoarece avea chipul lipit de piatră, n-a văzut ce s-a întâmplat. A simțit o apăsare, apoi peste el au început să cadă așchii și bucăți de scânduri, dar și fragmente de țigle. N-a auzit niciun vuiet. (Aproape nimeni din Hiroshima nu-și amintește să fi auzit vreun zgomot produs de bombă. Un pescar aflat în sampan pe Marea Interioară în apropiere de Tsuzu, cel cu care locuiau soacra și cumnata domnului Tanimoto, a văzut însă fulgerul și a auzit o explozie puternică; el se găsea la aproape treizeci de kilometri de Hiroshima, dar detunătura

fusese mai tare decât atunci când avioanele B-29 bombardaseră Iwakuni, aflat la numai opt kilometri depărtare.)

După un timp, domnul Tanimoto a cutezat să ridice capul și a văzut că locuința domnului Matsui se prăbușise. S-a gândit că o bombă căzuse direct pe ea. Norii de praf care se înălțaseră erau atât de denși, încât părea a fi în amurg. Cuprins de panică, fără să se gândească pentru moment la domnul Matsuo care fusese prins sub ruine, s-a repezit afară, pe stradă. În timp ce alerga, a observat că zidul din ciment al curții se prăbușise înspre casă. Primul lucru pe care l-a văzut pe stradă a fost o grupă de soldați, care săpaseră în versantul dealului unul dintre miile de adăposturi subterane în care, aparent, japonezii intenționau să reziste invaziei, deal cu deal, om cu om; soldații ieșeau din borta unde ar fi trebuit să fie în siguranță, dar pe fețele lor, pe piepturi și pe spinări curgea sânge. Erau tăcuți și amețiți.

Sub ceea ce părea a fi un nor de praf local, ziua se întuneca tot mai mult.

* * *

ÎN ZIUA ANTERIOARĂ exploziei bombeii, crainicul de la postul de radio al Hiroshimei anunțase aproape de miezul nopții că aproximativ două sute de avioane B-29 se apropiau de sudul insulei Honshu și-i sfătuiseră pe locuitorii orașului să se retragă în zonele ce fuseseră desemnate „sigure”. Doamna Hatsuyo Nakamura, văduva unui croitor, care locuia în districtul Nobori-cho, și care avusese dintotdeauna obiceiul de a asculta ordinele primite, și-a sculat cei trei copii – Toshio, băiatul de zece ani, și cele două fete, Yaeko și Myeko, de opt, respectiv de cinci ani – , i-a îmbrăcat și au plecat spre zona militară cunoscută ca „Terenul oriental de paradă”, de la marginea nord-estică a orașului. Acolo ea a așezat câteva rogojini, pe care s-au întins copiii. Au dormit până la ora 2, când au fost treziți de vuietul avioanelor ce zburau peste Hiroshima.